

سیستم های هوشمند

دکتر رشاد حسینی

گزارش تمرین کامپیوتری ۴

پوریا آزادی مقدم

۸۱۰۱۹۳۳۳۱

نحوه ساختن ماتریس R :

این ماتریس نشانده امتیاز گرفته شده در اثر رفتن از یک state به وسیله عملی خاص به state دیگر میباشد به همین منظور در ابتدا لازم است ساختار state توضیح داده شود:

- هر state مشخص کننده وضعیت هر یک از دیسک ها بر روی میله ها میباشد، توجه شود که 3 میله داریم که با شماره 0, 1, 2 نامگذاری شده اند.
- حال هر state یک وکتور از اعداد صحیح 0 تا 2 میباشد که طول آن برابر با تعداد دیسک ها یعنی n میباشد.
- در این وکتور دیسک های بزرگتر دارای ایندکس کوچکتر و دیسک های کوچکتر دارای ایندکس بزرگتر میباشد، یعنی وضعیت بزرگترین دیسک را ایندکس 1 این وکتور و وضعیت قرارگیری کوچکترین دیسک یعنی دیسک n ام برابر با ایندکس n میباشد.

در شکل صفحه بعد میتوانید state های موجود برای 3 حالت 3 دیسک را مشاهده نمایید.

توجه شود که ایندکس $n + 1$ ام برابر با شماره هر استیت در ماتریس states که شامل تمام استیت ها است، میباشد.

	1	2	3	4
1	0	0	0	1
2	0	0	1	2
3	0	0	2	3
4	0	1	0	4
5	0	1	1	5
6	0	1	2	6
7	0	2	0	7
8	0	2	1	8
9	0	2	2	9
10	1	0	0	10
11	1	0	1	11
12	1	0	2	12
13	1	1	0	13
14	1	1	1	14
15	1	1	2	15
16	1	2	0	16
17	1	2	1	17
18	1	2	2	18
19	2	0	0	19
20	2	0	1	20
21	2	0	2	21
22	2	1	0	22
23	2	1	1	23
24	2	1	2	24
25	2	2	0	25
26	2	2	1	26
27	2	2	2	27

شکل 1- استتیت ها به همراه شماره ایندکس

همان طور که مشخص است $2^n - 1$ استیت داریم که حالت ممکن برای قرار گیری این n دیسک را نشان میدهد.

توضیح ماتریس R :

در این ماتریس سطر ها نشانده state حال حاضر است و ستون ها نیز نشان دهنده استیت های مرحله بعد است که در اثر یک عمل خاص به آن خواهیم رفت.

در ساخت این ماتریس باید به نکات زیر که قوانین بازی است توجه نمود:

- در هر زمان فقط یک دیسک را میتوان جابهجا نمود.
- نباید در هیچ زمانی دیسکی بر روی دیسکی کوچکتر قرار گیرد.

دو قانون بالا نشان دهنده آن است که رفتن از هر استیت به استیت های دیگر 3 حالت دارد:

- رفتن از استیت حال حاضر به استیت بعدی مورد نظر بر اساس قوانین بالا مجاز باشد اما استیت بعدی, مرحله نهایی نباشد که امتیاز این حرکت برابر با 0.01- خواهد بود.
- رفتن از استیت حال حاضر به استیت بعدی مورد نظر بر اساس قوانین بالا ناممکن و مجاز نباشد , امتیاز این حالت برابر با منفی بینهایت یا عبارتی منفی بزرگی خواهد بود.
- رفتن از استیت حال حاضر به استیت بعدی مورد نظر بر اساس قوانین بالا مجاز باشد اما استیت بعدی, مرحله نهایی نباشد که امتیاز این حرکت برابر با 100 خواهد بود.

ماتریس های Q و R در فایل ارسالی موجود است.

شکل زیر نشاندهنده ماتریس R برای حالت 3 دیسک خواهد بود:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1		-Inf	-0.0100	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
2	-0.0100		-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
3	-0.0100	-0.0100		-Inf	-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
4	-Inf	-Inf	-Inf		-Inf	-0.0100	-0.0100	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
5	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100		-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
6	-Inf	-Inf	-0.0100	-0.0100	-0.0100		-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
7	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf		-Inf	-0.0100	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
8	-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100		-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
9	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-0.0100		-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
10	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf		-Inf	-0.0100	-0.0100	-Inf
11	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100		-Inf	-0.0100	-Inf
12	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-0.0100		-Inf	-Inf
13	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf		-0.0100
14	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	
15	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-0.0100	-0.0100
16	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-Inf
17	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf
18	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
19	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
20	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
21	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
22	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
23	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-0.0100	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
24	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
25	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
26	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf
27	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf	-Inf

شکل 2- بخش اول ماتریس R

شکل 2- بخش اول ماتریس Q

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	142.1864	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	-0.0327	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	-0.0231	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	-0.0277	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	-0.0302	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-0.0264	-0.0275	-0.0236	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	-0.0240	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-0.0263	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	-0.0284	-0.0347	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	-0.0283	0	-0.0306	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	-0.0319	-0.0322	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	46.6382	-0.0224	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	-0.0164	0	-0.0164	0	0	0	220.6204	0
0	0	0	0	0	0	-0.0178	-0.0178	0	0	102.3636	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	142.1864	113.7392	222.1944	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	177.7456	0	113.7392	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	-0.0230	-0.0164	142.1864	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	177.7456	0	0	222.1944	277.7556	0
0	0	0	0	0	0	148.6360	0	0	0	199.9741	0	277.7556	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	222.1944	222.1944	0	0

شکل 2- بخش دوم ماتریس Q

سوال 2: نحوه تبدیل ماتریس R به ماتریس Q

توجه شود که Q نیز ماتریسی به ابعاد 3^n discs می باشد .

در ابتدا این ماتریس با 0 مقدار دهی اولیه میشود , سپس با exploration و exploitation توسط ایجنت بین state های مختلف, این ماتریس اپدیت خواهد شد:

- برای اپدیت کردن و ساختن ماتریس Q به این صورت عمل خواهیم کرد که در هر اپیزود از یک استیت مشخص شروع خواهیم کرد, این استیت مشخص اولیه میتواند به صورت رندم انتخاب شود یا برای آن که ذات بازی کردن ایجنت حفظ شود, از مرحله استیت 1 یعنی جایی که تمام دیسک ها بر روز میله 0 قرار دارند شروع شود.

- با هر حرکت مجاز ایجنت, آن را از استیت حال به استیت دیگری میرد, ایجنت در اثر این حرکت مقداری را به عنوان reward دریافت خواهد کرد که مقدار این reward از طریق ماتریس R با نگاه کردن به درایه موجود در سطر current state و ستون next state بدست خواهد آمد.

- همان طور که ذکر شد این مقدار reward برای حرکات مجاز که منجر به بردن بازی نمیشود برابر با 0.01- و اگر منجر به برد شود برابر با 100 خواهد بود.
 - توجه نمایید که برای خاصیت exploration و exploitation مربوط به ایجنت, نیاز به یک policy داریم. در این شبیه سازی از سیاست epsilon greedy استفاده شده است.
 - در این سیاست مقداری به عنوان اپسیلون بین 0 تا 1 انتخاب میشود, با احتمال 1-epsilon ایجنت به استتیت ممکن بعدی با بیشترین مقدار Q خواهد رفت و با احتمال epsilon به صورت رندم از استتیت های ممکن جهت حرکت بعدی خود را مشخص خواهد کرد.
 - هرچه ایجنت بیشتر در بین استتیت ها حرکت نماید مقدار Q بهتر ای بدست خواهد آمد.
 - در اپدیت کردن مقدار Q علاوه بر در نظر گرفتن مقدار reward که نگاه به حرکت کنونی دارد , به آینده نیز میتوان نگاه کرد و بر اساس پیش بینی انجام شده مقدار متناسبی را برای اپدیت کردن Q در نظر گرفت.
 - برای این اپدیت کردن به استتیت انتخاب شده به وسیله epsilon greedy به عنوان next state , نگاه خواهیم کرد. بیشترین Q ممکن که ایجنت میتواند در استتیت بعد از next state , بدست بیاورد را میتوان در ضریبی , ضرب کرده تا اثر آینده و پیشبینی را وارد نمود.
- با توجه این موارد ذکر شده , میتوان از رابطه زیر جهت اپدیت کردن ماتریس Q استفاده نمود:

$$Q(s, a) \leftarrow Q(s, a) + \alpha (R(s) + \beta \max_{a'} Q(s', a') - Q(s, a))$$

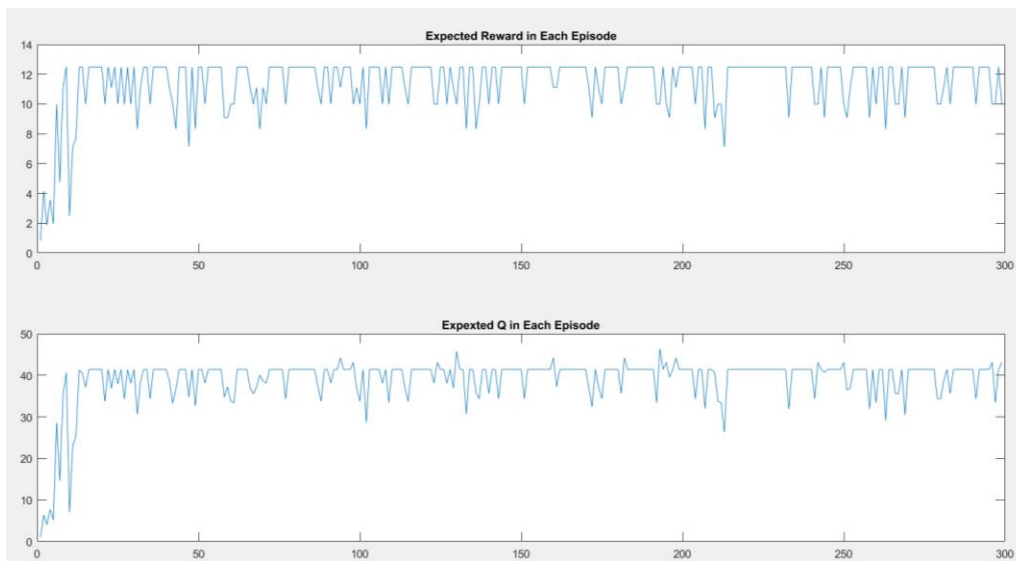
در فرمول بالا $\max_{a'} Q(s', a')$ همان نگاه ب آینده است که B را discount factor در نظر گرفته اند.

همچنین α learning rate میباشد.

این دو پارمتر در سوال 3 شرح داده خواهند شد.

سوال 3:

برای 3 دیسک مقدار متوسط Q جمع اوری شده به صورت زیر میشود:

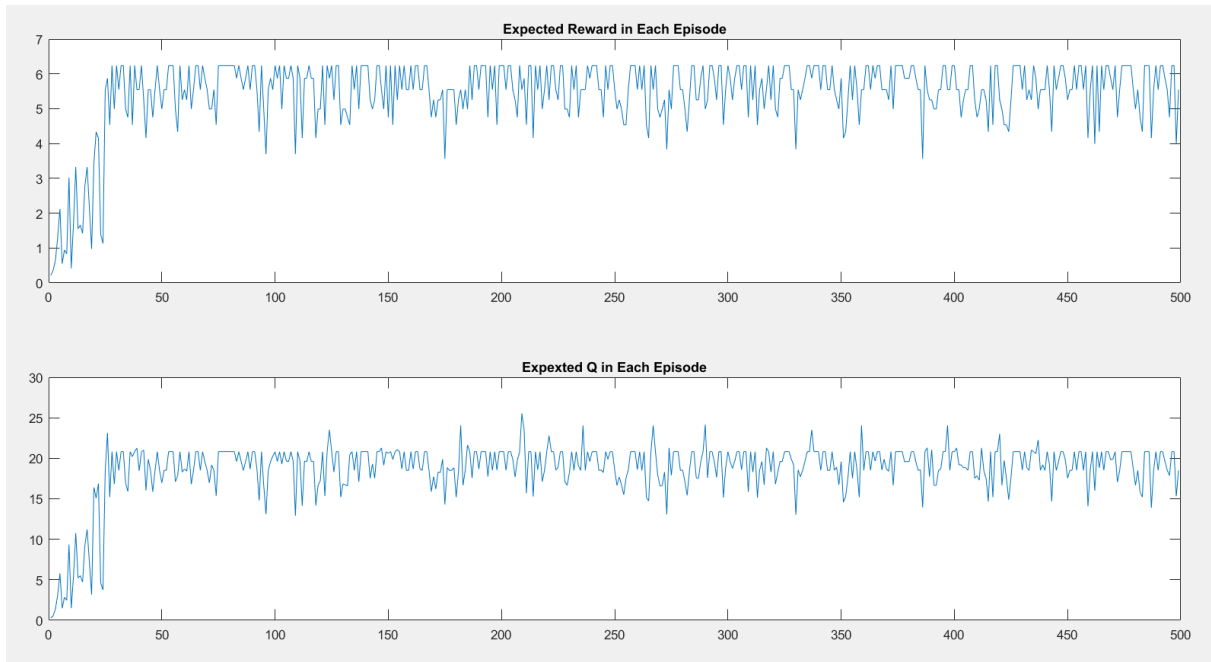
شکل 3- مقدار متوسط امتیاز جمع اوری شده برای 3 دیسک

همچنین اگر مقدار اپسیلون را از ۰.۱ به ۰.۰۱ کاهش دهیم نمودارها به شکل زیر میشود:

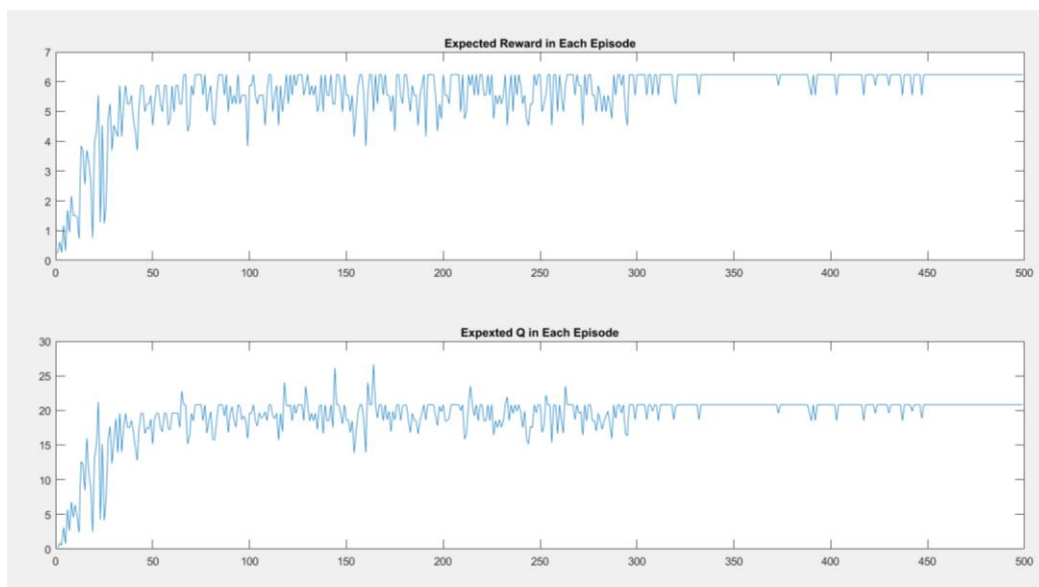
شکل 4- مقدار متوسط امتیاز جمع اوری شده برای 3 دیسک

برای 4 دیسک مقدار متوسط Q جمع اوری شده به صورت زیر میشود:

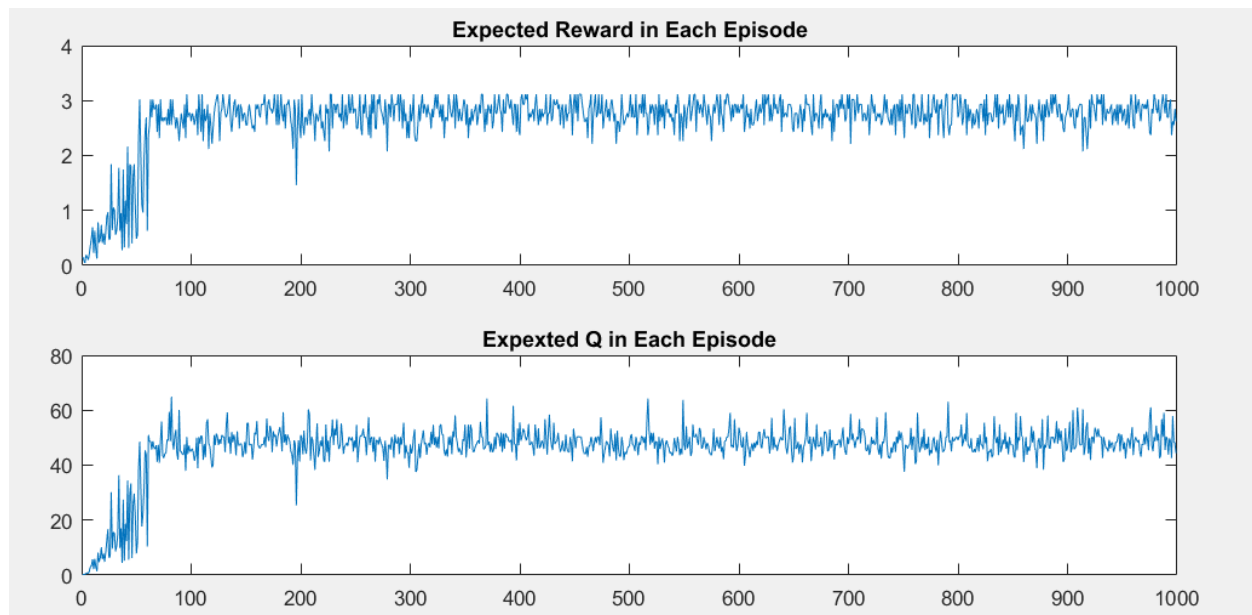
شکل 5- مقدار متوسط امتیاز جمع اوری شده برای 4 دیسک

همچنین اگر مقدار اپسیلون را از اپیزود 300 به بعد به مقدار 0.01 کاهش دهیم نمودار ها به شکل زیر میشود:

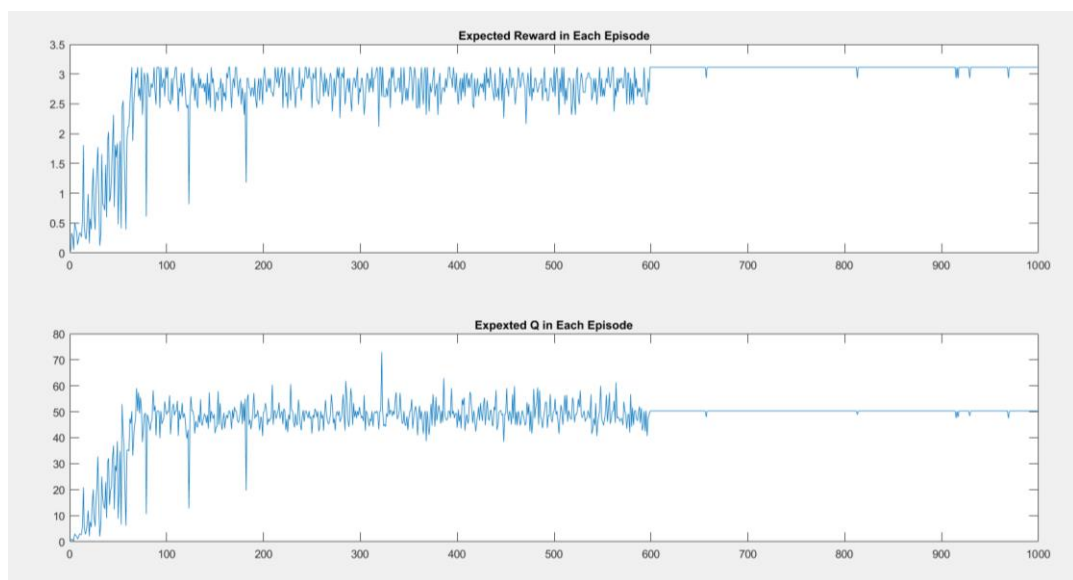
شکل 6- مقدار متوسط امتیاز جمع اوری شده برای 4 دیسک

برای 5 دیسک مقدار متوسط reward و Q جمع اوری شده به صورت زیر میشود:

شکل 7- مقدار متوسط امتیاز جمع اوری شده برای 4 دیسک

همچنین اگر مقدار اپسیلون را از اپیزود 600 به بعد به مقدار 0.001 کاهش دهیم نمودار ها به شکل زیر میشود:

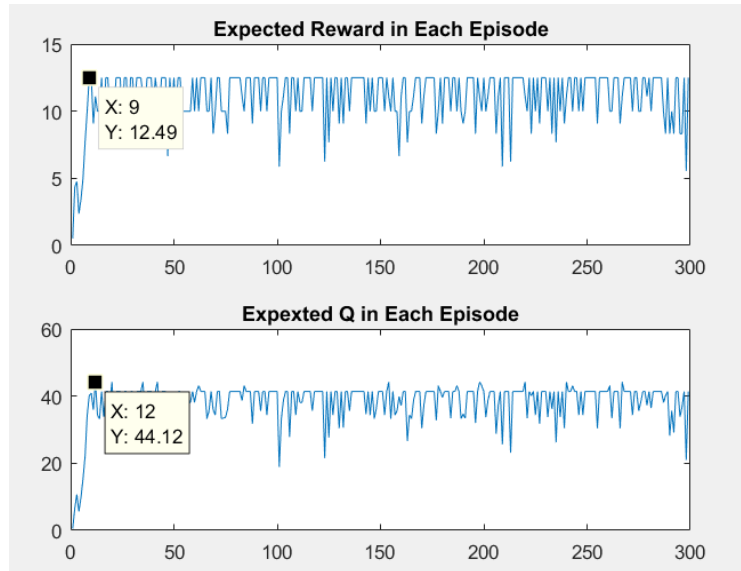

شکل 8- مقدار متوسط امتیاز جمع اوری شده برای 5 دیسک

بررسی اثر نرخ یادگیری:

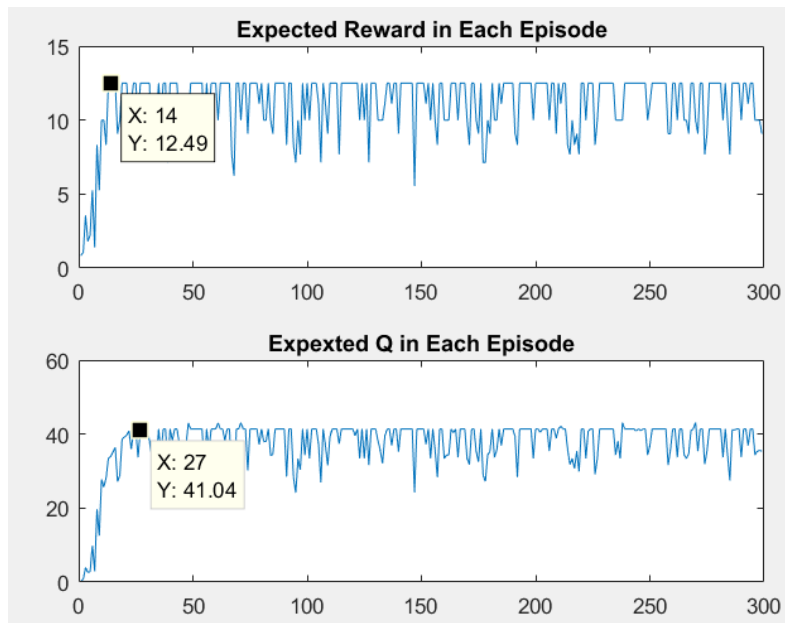
برای 3 دیسک داریم:

در ابتدا نرخ یادگیری را برابر 1 قرار خواهیم داد:

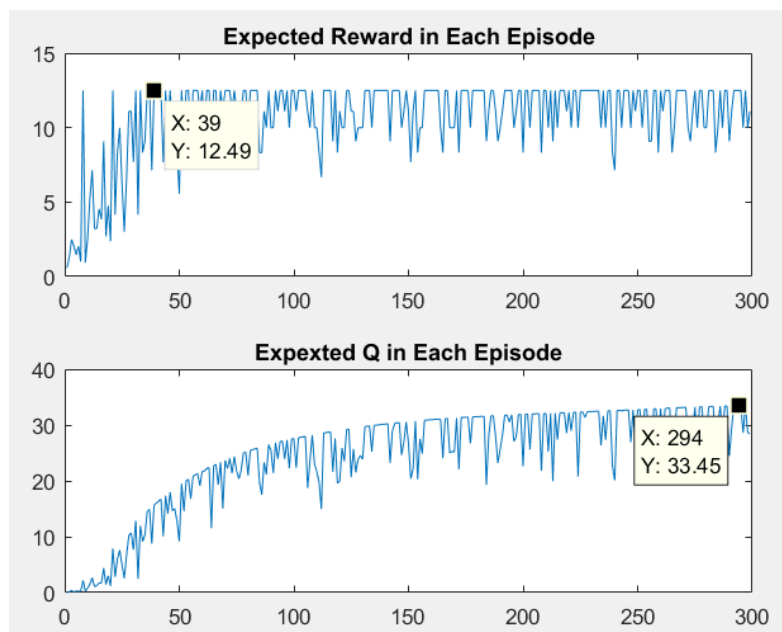
شکل 9- میانگین جایزه ها با 3 دیسک و الفا برابر 1

برای نرخ 0.5 داریم:

شکل 10- میانگین جایزه ها با 3 دیسک و الفا برابر 0.05

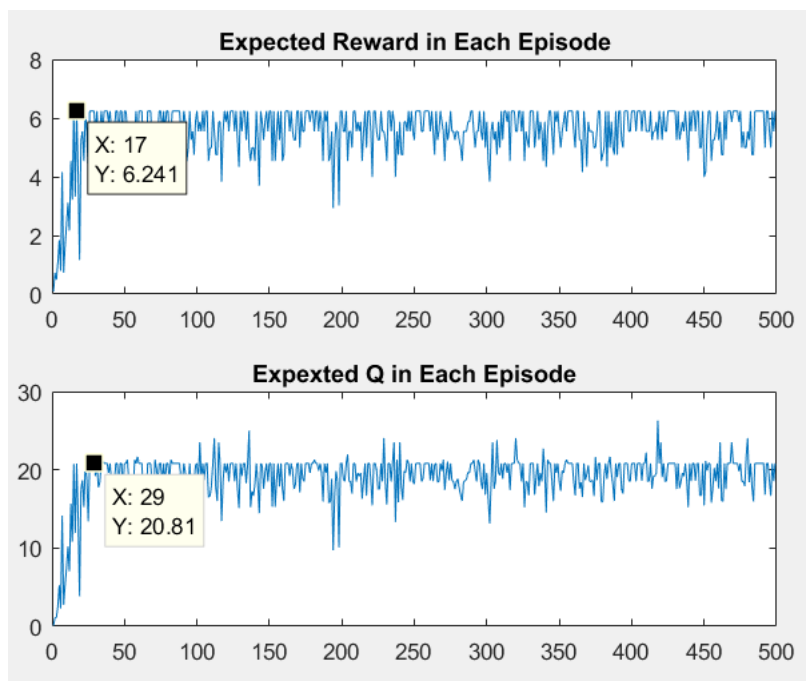
نرخ یادگیری 0.05:

شکل 11- میانگین جایزه ها با 3 دیسک و الفا برابر 0.05

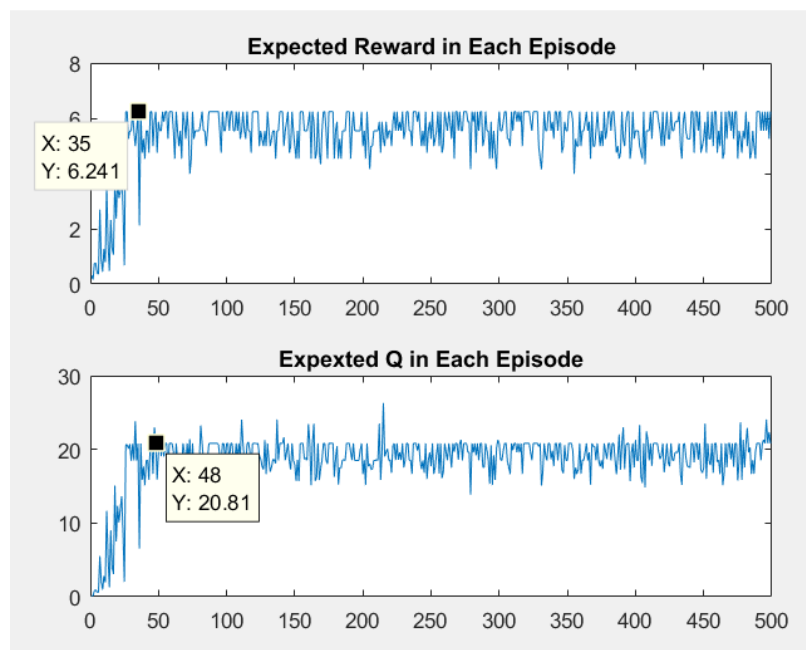
برای 4 دیسک داریم:

در ابتدا نرخ یادگیری را برابر 1 قرار خواهیم داد:

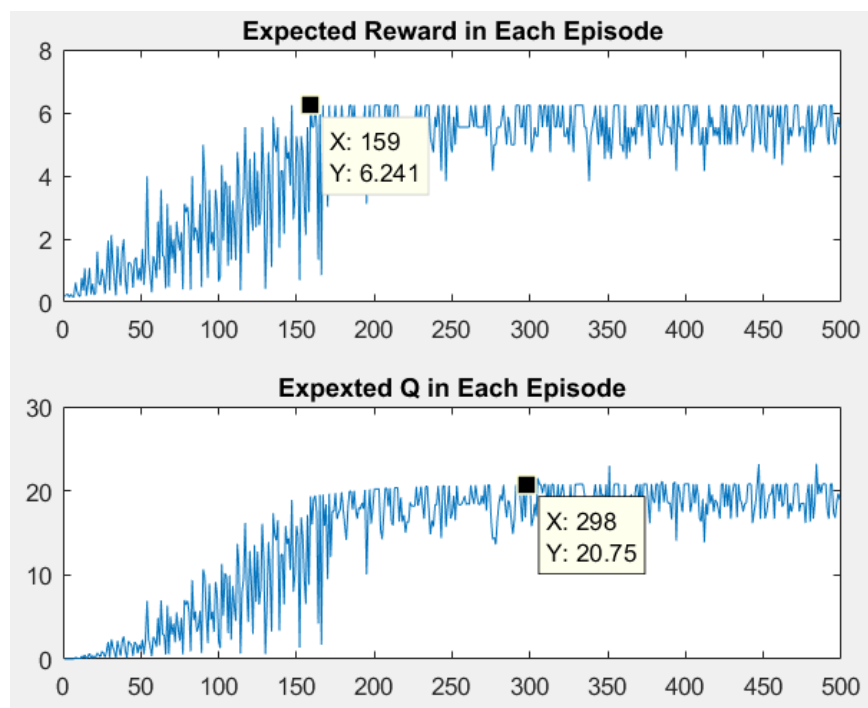
شکل 12- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفای برابر 1

برای نرخ 0.5 داریم:

شکل 13- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفای برابر 0.05

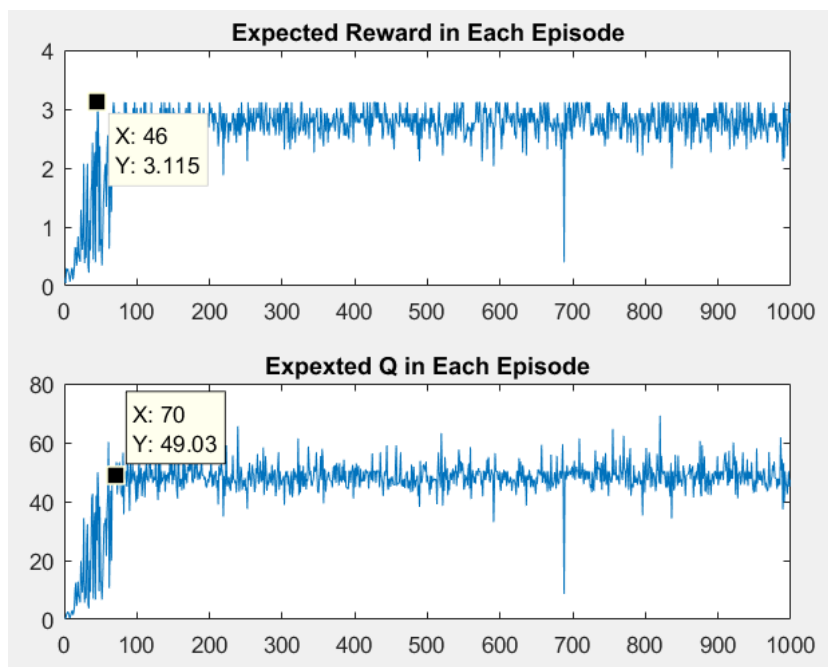
نرخ یادگیری 0.05:

شکل 14- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفا برابر 0.05

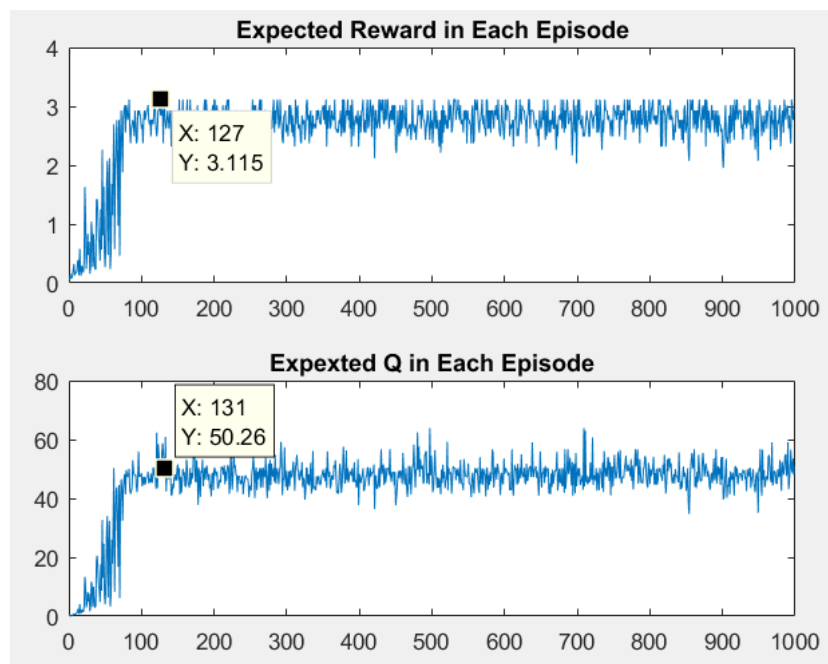
برای 5 دیسک داریم:

در ابتدا نرخ یادگیری را برابر 1 قرار خواهیم داد:

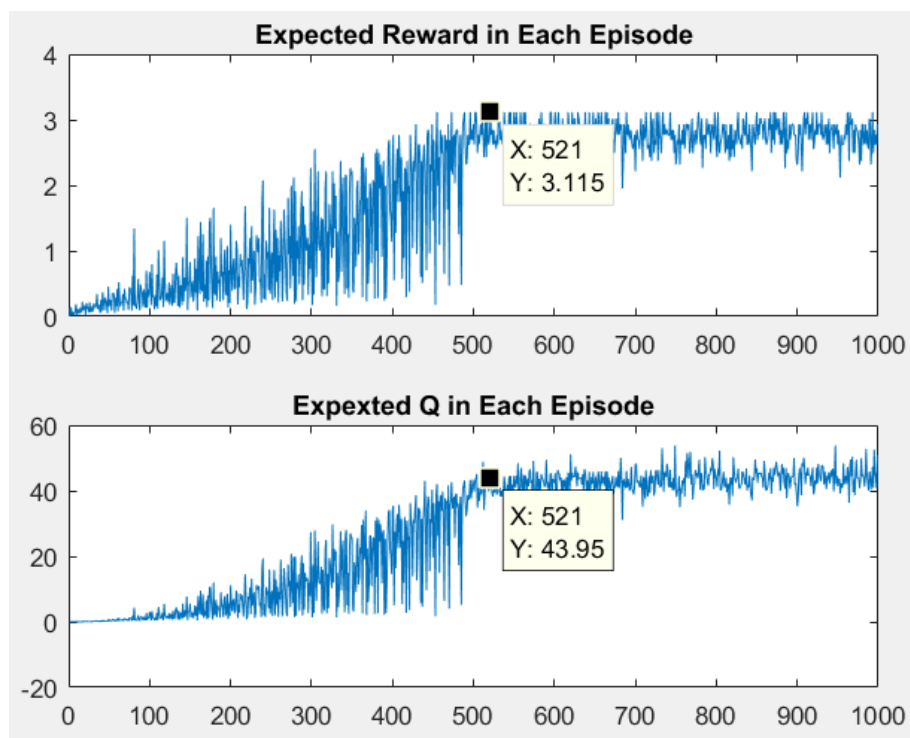
شکل 15- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفای برابر 1

برای نرخ 0.5 داریم:

شکل 16- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفای برابر 0.05

نرخ یادگیری 0.05:

شکل 17- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفا برابر 0.05

نتایج مقایسه شکل های بالا بر حسب تعداد episode ها در جدول 1 میتوانید مشاهده نمایید:

الفا/تعداد دیسک	3 دیسک	4 دیسک	5 دیسک
الفا = 1	12	29	70
الفا = 0.5	27	48	131
الفا = 0.05	294	298	528

جدول 1- مقایسه تعداد مراحل برای دیسک های مختلف به ازای الفا های متفاوت

همان طور که مشاهده می نمایید الفا یا همان نرخ یادگیری سرعت رشد و یادگیری agent را مشخص میکند. هر چه این پارامتر بزرگتر باشد اثر جایزه همان لحظه بیشتر شده و وابستگی به مقدار قبلی Q کمتر خواهد شد پس در بخش های اولیه یادگیری که مقادیر نزدیک هم میباشند، سرعت بسیار قابل تغییر بر اساس این پارامتر خواهد بود.

بررسی اثر نرخ یادگیری:

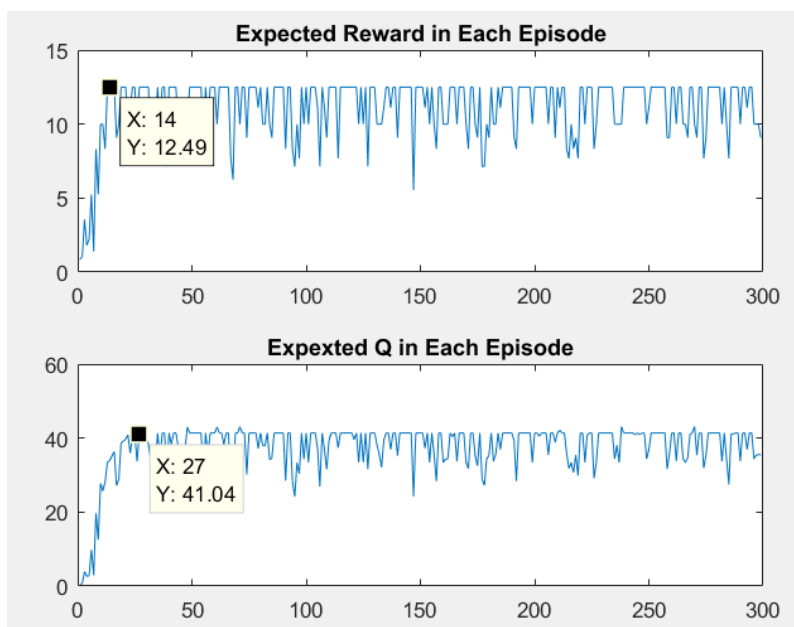
برای 3 دیسک داریم:

در ابتدا نرخ یادگیری را برابر 1 قرار خواهیم داد:

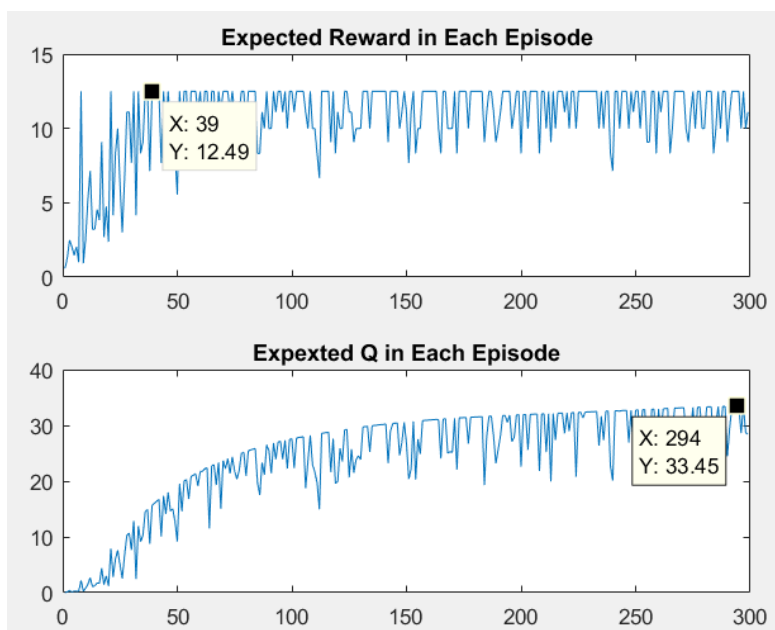
شکل 9- میانگین جایزه ها با 3 دیسک و الفا برابر 1

برای نرخ 0.5 داریم:

شکل 10- میانگین جایزه ها با 3 دیسک و الفا برابر 0.05

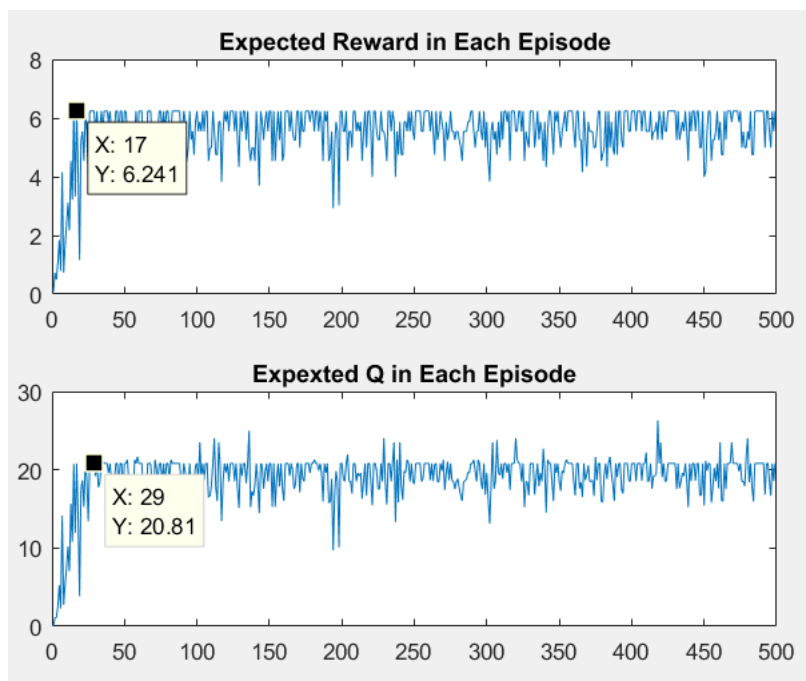
نرخ یادگیری 0.05:

شکل 11- میانگین جایزه ها با 3 دیسک و الفا برابر 0.05

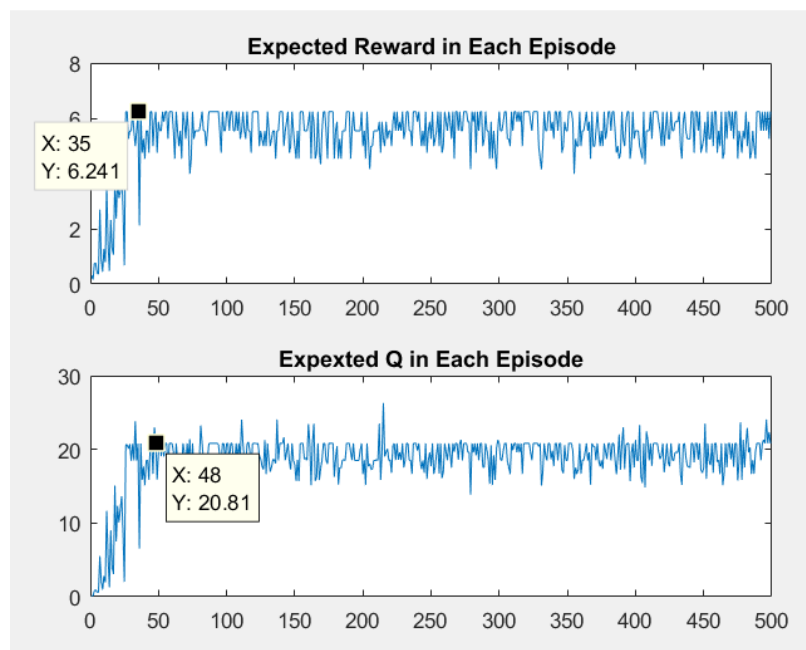
برای 4 دیسک داریم:

در ابتدا نرخ یادگیری را برابر 1 قرار خواهیم داد:

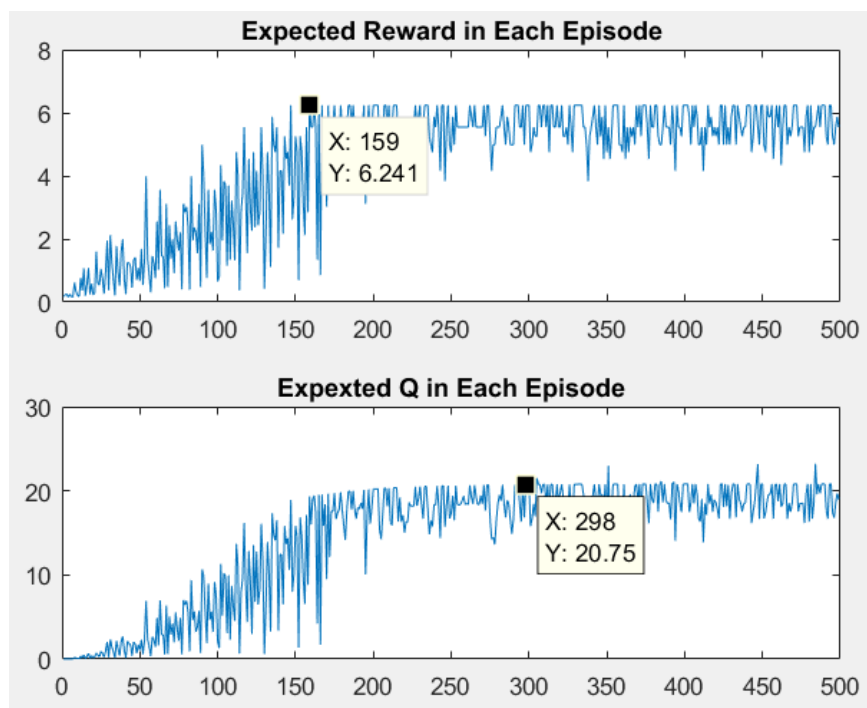
شکل 12- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفای برابر 1

برای نرخ 0.5 داریم:

شکل 13- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفای برابر 0.05

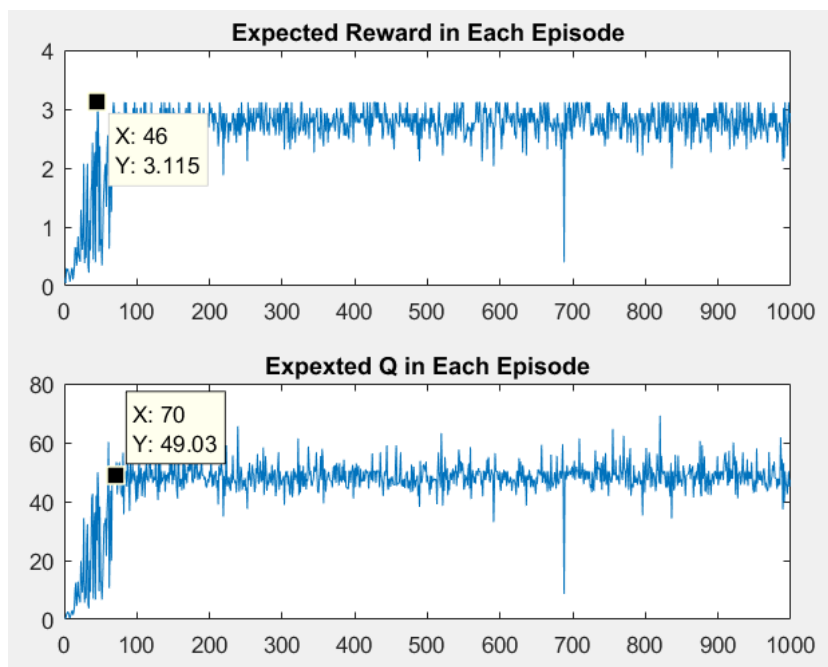
نرخ یادگیری 0.05:

شکل 14- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفا برابر 0.05

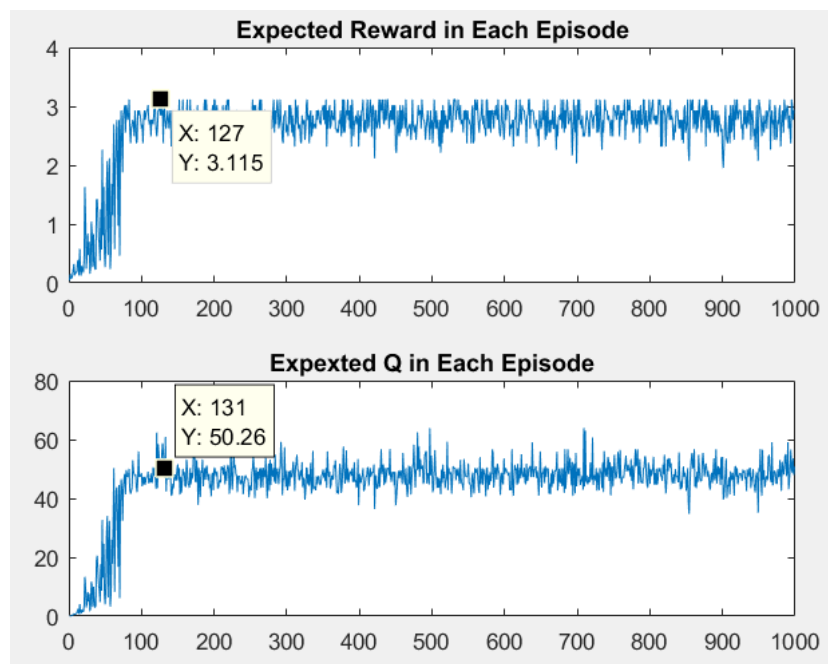
برای 5 دیسک داریم:

در ابتدا نرخ یادگیری را برابر 1 قرار خواهیم داد:

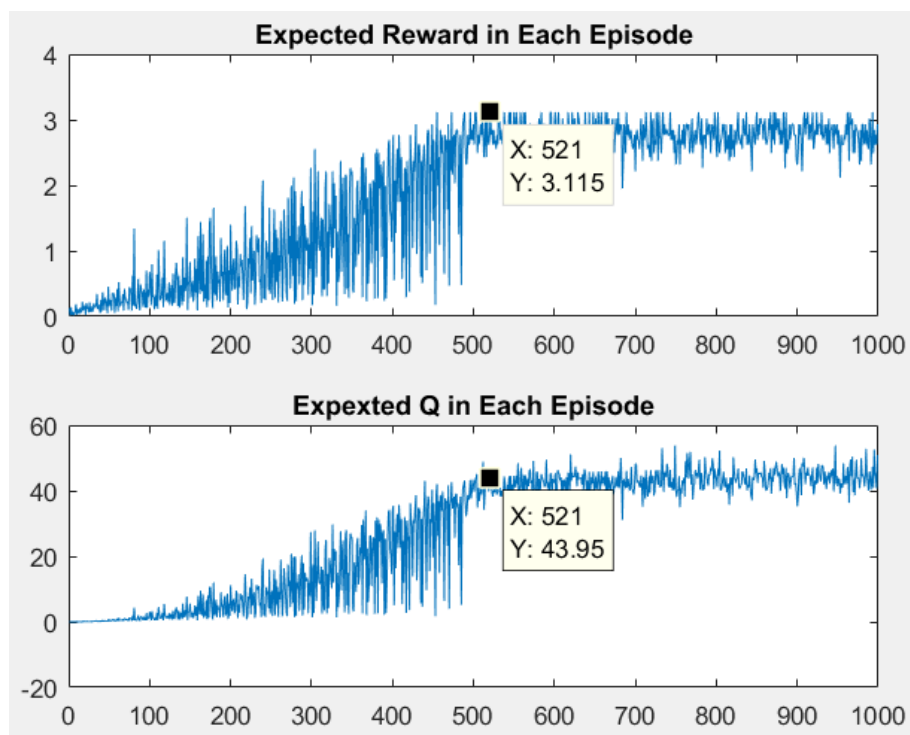
شکل 15- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفا برابر 1

برای نرخ 0.5 داریم:

شکل 16- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفا برابر 0.05

نرخ یادگیری 0.05:

شکل 17- میانگین جایزه ها با 4 دیسک و الفا برابر 0.05

نتایج مقایسه شکل های بالا بر حسب تعداد episode ها در جدول 1 میتوانید مشاهده نمایید:

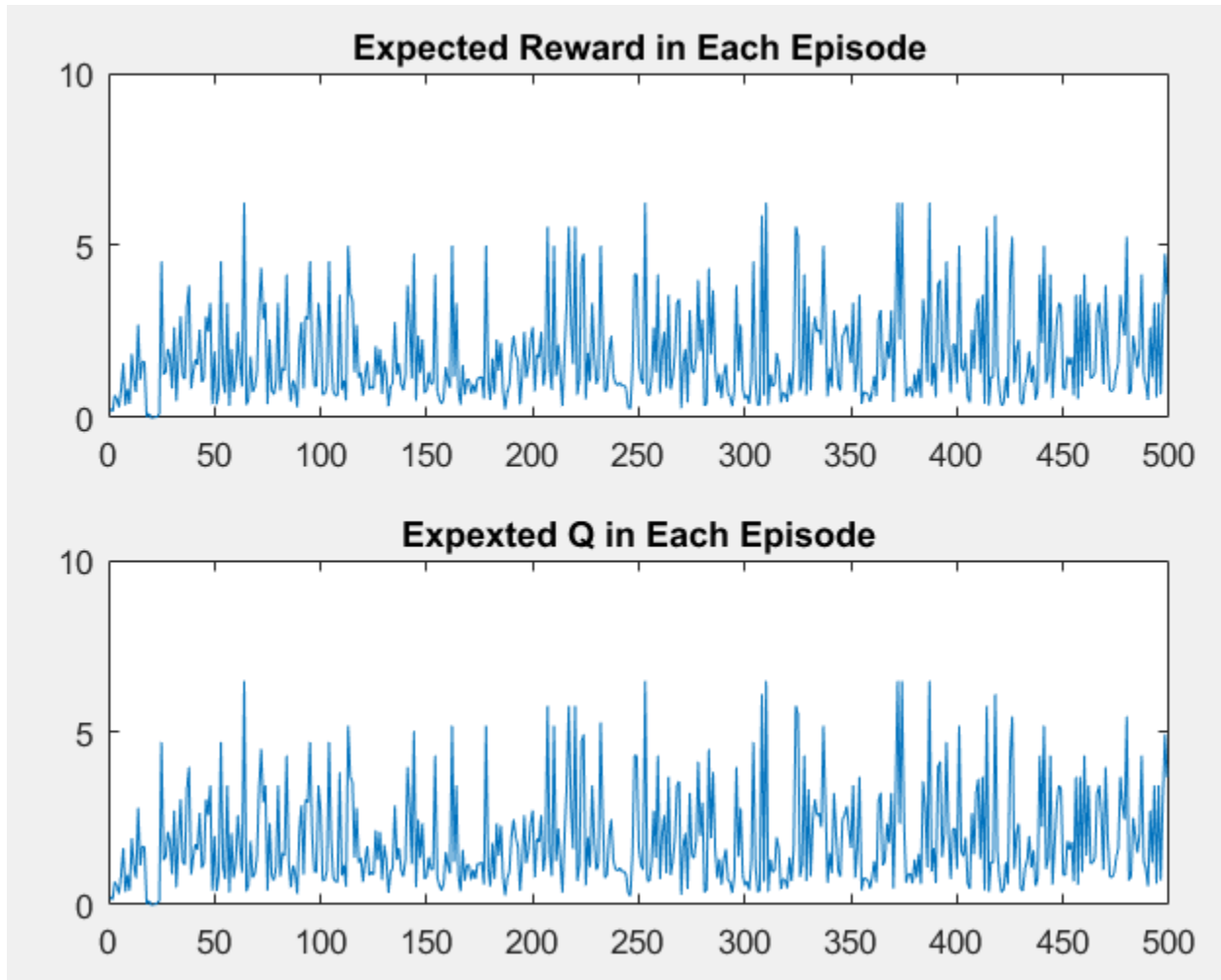
الفا/تعداد دیسک	3 دیسک	4 دیسک	5 دیسک
الفا = 1	12	29	70
الفا = 0.5	27	48	131
الفا = 0.05	294	298	528

جدول 1- مقایسه تعداد مراحل برای دیسک های مختلف به ازای الفا های متفاوت

همان طور که مشاهده می نمایید الفا یا همان نرخ یادگیری سرعت رشد و یادگیری agent را مشخص میکند. هر چه این پارامتر بزرگتر باشد اثر جایزه همان لحظه بیشتر شده و وابستگی به مقدار قبلی Q کمتر خواهد شد پس در بخش های اولیه یادگیری که مقادیر نزدیک هم میباشند، سرعت بسیار قابل تغییر بر اساس این پارامتر خواهد بود.

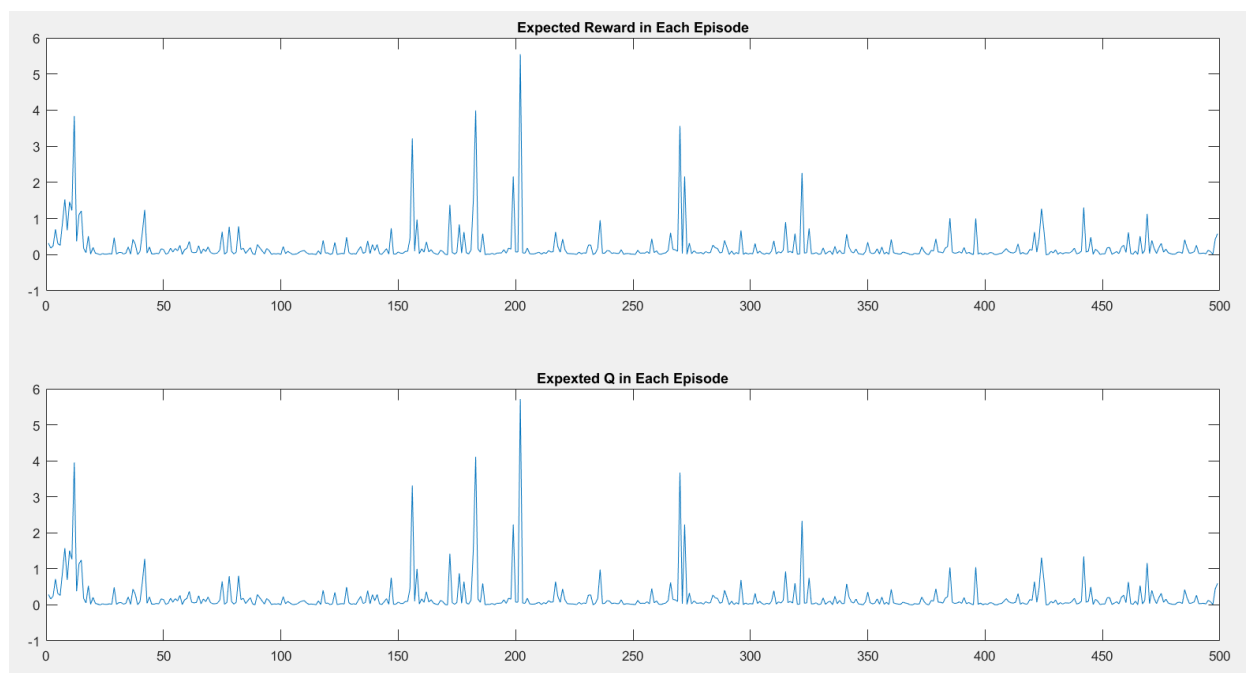
بررسی اثر discount factor:

گاما: 0.02:

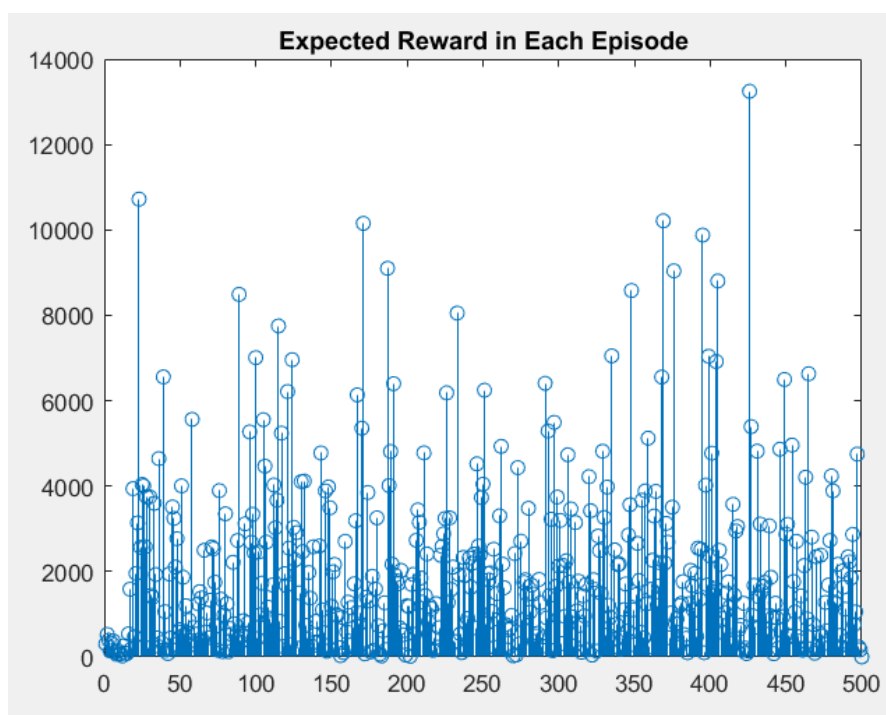
شکل 18- متوسط امتیاز در هر مرحله برای گاما ۰.۰۲

اگر گاما را همچنین کوچکتر از این مقدار قرار دهیم خواهیم داشت که:

شکل 19- متوسط امتیاز در هر مرحله برای گاما ۰.۱۵.

تعداد مراحل جابه جایی ایجنت در هر اپیزود برابر است با:

شکل 20- تعداد ایتريشن موجود در هر اپیزود

با مشاهده شکل 20 دلیل کم شدن امتیاز جمع اوری شده توسط agent به خوبی قابل مشاهده میباشد. همانطور که میبینید تعداد ایتريشن های در هر Δ یزود بسیار زیاد است به معنی آنکه agent دید خوبی از آینده و به تبیت از ان دید خوبی نسبت به محیط اطراف ندارد در نتیجه با حرمت در جهت های غیر صحیح به استیت نهایی خواهد رسید.

با توجه به شکل ها و توضیحات بالا خواهیم داشت:

نرخ تخفیف به ان معنی است که چه مقدار وزنی را به امتیاز های دریافت شده در آینده اختصاص بدهیم. به طور مثال نرخ تخفیف 0 باعث وابستگی مقدار Q به تنها امتیاز انی و نه آینده خواهد شد و همچنین گامای بزرگ برابر خواهد بود با اثر دادن آینده در اپدیت کردن خروجی.

توجه شود که هر چه این نرخ بزرگ تر باشد در نتیجه آن مقدار امتیاز state نهایی که مقدار بزرگی است بیشتر شده و زودتر ایجنت مسیر خود به سمت این state نهایی را خواهد یافت.

همچنین داریم که زمان همگرایی نیز با مقدار گاما رابطه دارد به این شکل که اگر گاما کوچک باشد agent باید زمانی زیاد تری را صرف گشت و گذار نماید.

سوال 4:

تعداد دیسک	تعداد مراحل بهینه ترین حالت
3	7
4	15
5	31

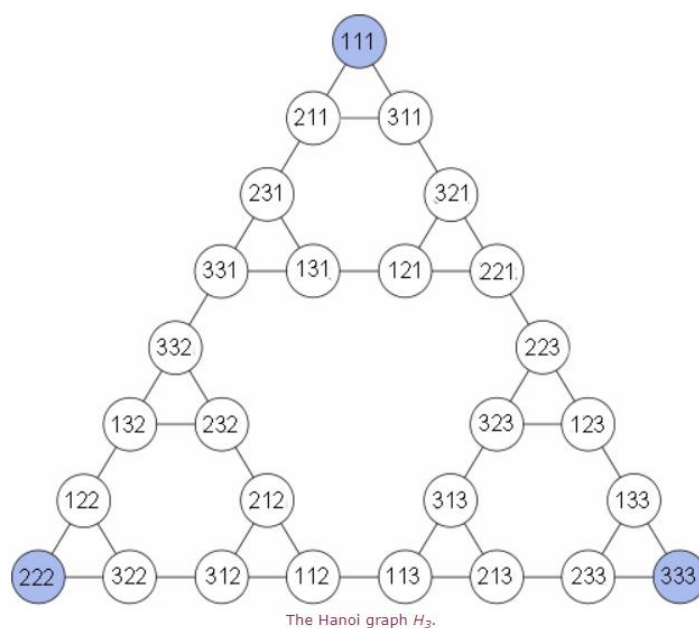
همان طور که مشخص است بهینه ترین تعداد مراحل برای حالت n دیسک برابر است با:

$$2^n - 1$$

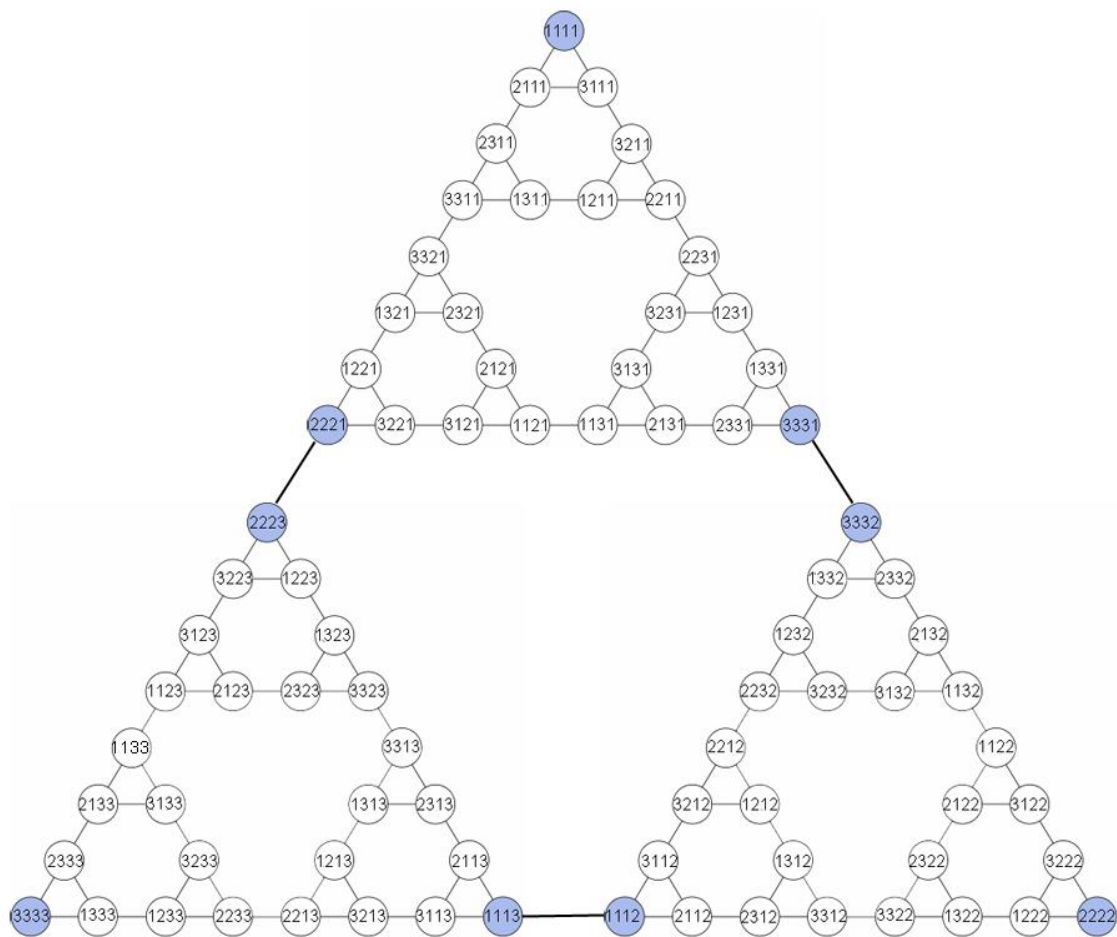
فرمول بالا به صورت ریاضی هم اثبات شده است.

این مسعله را به صورت زیر نیط می‌توانید تحقیق کرد:

برای 3 دیسک:

برای 4 دیسک:

همان طور که مشخص است , این مثلث با اضافه شدن هر دیسک, تکرار خواهد شد.
همچنین کوتاه ترین مسیر برای رسیدن به جواب مسعله پیمودن یک ضلع این مثلث های تکراری
میباشد. از آنجا که این طول با رابطه $2^n - 1$ بدست خواهد آمد, پس حداقل تعداد مراحل حل
مسعله برابر با این مقدار است.

سوال ۵:

در هنگامی برابر بودن مقدار Q value ها ساده ترین راه انتخاب به صورت رندم از بین گزینه های برابر میباشد. به این صورت اگرچه به صورت اتفاقی در یک قدم از قدم های داخل یک اپیزود به انتخاب state بعد پرداخته ایم. اما از آن جا که تعداد ایتريشن ها یا همان قدم ها بسیار زیاد است. این رندم انتخاب کردن باعث واگرایی نخواهد شد و جواب در نهایت همگرا خواهد شد.

راه حل دیگر آن است که از بین موارد دارای مقادیر مساوی. state ای به عنوان مرحله بعد انتخاب شود که دارای کمترین نرخ ورود به آن توسط agent میباشد که این مورد به همگرایی نیز کمک خواهد کرد.

